

מרכז רוזני ותלמוד תורה נצ"ז זכריה-ה

"וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך"

הלכות מזוזה

- א. מצות עשה לכתוב על קלף פרשיות "שמע" "והיה אם שמע" ולקובעם על מזוזת הפתח (=דופן הפתח נקראת מזוזה) והזהיר במצוה זו מאוד יארכו ימיו וימי בניו [ואם אינו זהיר בה חייו יתקצרו ח"ו] וזוכה לדירה נאה (שו"ע יור"ד סי' רפה ס"א, גמ' שבת כג') והכל חייבים בה אנשים ונשים ומחנכים גם הקטנים לכך. (שם סי' רצא ס"ג).
- ב. אין חדר חייב במזוזה בברכה לכל הדעות אלא אי"כ יש בו התנאים כדלהלן:
- חדר שגודלו המינימלי 1.92X1.92 מ' (4X4 אמות) (שם סי' רפו סעי' י"ג).
  - שהיה לו ב' מזוזות (דהיינו בליטות ניצבות משני צידי הפתח) ומשקוף (תחילת תקרה דינה כמשקוף) (שם סי' רפו ס"א).
  - שיהיו לו תקרה (שם סי' רפו סעי' י"ד).
  - שתהיה לו דלת (סעי' ט"ו).
  - גודל פתח המנימלי גובה: 80 ס"מ (10 טפחים) ורוחב: 32 ס"מ (4 טפחים) (שם סי' רפו ס"ב, ובש"ך ס"ק ב).
  - שעשוי לדירת אדם. (שם סי' רפו ס"ג).
  - שיהיה עשוי לדירת כבוד - למעט בית הכסא, מקלחת וכו' (ס"ד).
  - דירת קבע ולא דירת עראי - למעט סוכה בחג סוכות וכו' (סעי' י"א).
- יש לדעת שיש הרבה סוגי פתחים החייבים במזוזה בלא ברכה וראוי שבכל מקום שיש בו ספק לשאול שאלת רב.
- ג. ואלו מקומות שקובעים בהם מזוזה בלא ברכה (שגודלם המינימלי 1.92X1.92 מ'): בתי מדרש, ביה"כ, בתי חולים, בתי סוהר, בתי חרושת, משרדים, חנויות וכו' (שו"ע סי' רפו, חובת הדר פ"ב-ה) רפת בקר, לולין (כיסוי מזוזות ב-2 כיסויים) (שמחת עולם עמ' קמט) חדר כניסה (ק. ילקו"י סי' רפה סעי' י"א) מחסנים, חדר הסקה, חדר מכונות, חדר חשמל מוסך. (שמחת עולם שם) ואלו שקובעים בברכה (שגודלם 1.92X1.92 מ') מטבח של הדירה, חדר מדרגות, חדר ללא דלת (שמקיימים תנאים ב-ב'). (שמחת עולם שם).
- ד. השואל או שוכר או קונה בית ואין שם מזוזות חייב לשים שם מזוזות מיד בכניסתו. ואף אם עושה חנוכת הבית מאוחר יותר. (שם סי' רפו סכ"ב).
- ה. כשבא לקבוע מזוזה, כורך את המזוזה מסופה לראשה (שם סי' רפח סעי' י"ד) וטוב שיכסנה בנילון או כיסוי אחר (אור שרה עמ' 270 סיט"ז). ואח"כ מכניסה לבית המזוזה וקובע המזוזה על צד הימני של הפתח (שזה ימין לנכנס) זקופה (ולא באלכסון!).
- ו. מיקום המזוזה הוא בתוך טפח (8 ס"מ) לקצה החיצוני של דופן הפתח (ואם הניחו יותר פנימה יצא) ובתחילת השליש העליון של הפתח (היינו אם גובה הפתח 1.95 שליש 65 ס"מ מודדים מלמעלה 65 ס"מ) ובנקודה זו שמים את הקצה התחתון שם המזוזה (שם סי' רפט ס"ב).
- ז. ואם הניחה למטה משליש העליון על הפתח יסירה משם ויקבעה בתחילת שליש העליון בלא ברכה (בא"ח ח"ב פ"י כי תבוא ס"ת). ואם הניחה למעלה מתחילה שליש העליון כשרה והוא שתהיה רחוקה מהמשקוף טפח (8 ס"מ) שאל"כ יוציאנה ויקבענה במקום המתאים בלא ברכה (יבי"א ת"ב סי' כא).
- ח. המזוזה צריכה להיות קבועה חזק באופן שלא תנטל ביד בקלות ומותר להדביק בדבק את בית המזוזה לדופן אבל מזוזה תלויה, היינו קבועה במסמר רק מלמעלה (ולא מלמטה) פסולה. (חובת הדר פ"ט ס"ח והערה כו).
- ט. הקובע מזוזה חדשה או המחליפה במהודרת יותר או הפך (והטוב שימסור הראשונות ע"מ לבודקם וכן יעשה הסח הדעת לפני קביעת השניות כגון ימתין מס' שעות וכו') או המחזירם מבדיקה הרי קובעם בברכה (יבי"א ח"ג יו"ד סי' יז, בא"ח ת"ב פ"י כי תבוא ס"ת). אבל אם נפלה המזוזה כשחוזר לקובעה אין צריך לברך. (בא"ח ס"ח, יבי"א שם).
- י. מעיקר הדין אדם צריך לבדוק מזוזות ביתו פעם אחת בכל 3.5 שנים (שו"ע סי' רצא ס"א) ואם יש חשש שנפסלו כגון נשפך עליהם מים וכו' חייב לבדוקם אפילו בתוך זמן זה. (שו"ת אג"מ יור"ד סי' קפג). ומידת חסידות לבדוקן מידי שנה בחודש אלול. (ית"ד ת"א סי' מט).
- יא. כשיוצא מהבית וכן כשנכנס יניח ידו על המזוזה ונהגו לנשקה (חובת הדר פ"א הערה יג') ואם יוצא לדרך יאמר ג"כ ה' ישמור צאתי וכו'. (בא"ח שם סי' ג).
- יב. אם אין מקום לקבוע המזוזה בחלל הפתח ובא לקובעה בכותל סמוך לפתח אין לו לברך (ק. ילקו"י סי' רפה ס"ב).
- יג. מרפסת שאינה מקורה פטורה ממזוזה. ואם היא מקורה וגודלה 1.92X1.92 מ' יקבע מזוזה בברכה ויניחה מימין הנכנס מן הבית למרפסת, ואם המרפסת בקומת קרקע ונכנס מהרחוב לבית מהמרפסת, יקבענה מצד ימין בכניסתו מן המרפסת לבית (יבי"א ת"ד יו"ד סי' כג).

לסיכום:

מצות עשה מן התורה לקבוע מזוזה, וצריך לקבוע אותה על מזוזת ימין הנכנס בתוך חלל הפתח, תחת המשקוף, ובטפח הסמוך לחוץ, ובתחילת שליש העליון של גובה השער (מלמטה למעלה), ותהיה זקופה לאורך מזוזת הפתח, ולפני שיקבענה יברך:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְקַבֵּעַ מְזוּזָה:

ואחר שיקבענה ינשקנה ויאמר -

זֶה הַשֵּׁעַר לַיהוָה, צְדִיקִים יִבְאוּ בוֹ:

הערות: * באם קובע לאחרים - יברך על קביעת מזוזה.

• ברכה אחת פוטרת את כל המזוזות, בתנאי שלא הסיח דעתו.

בברכת התורה,

מכון הסת"מ הארצי נצ"ח זכריה-ה יבנה